

Waarom zouden wij in het westen steeds maar weer moeten boeten voor de vooruitgang?

Posted on 29 oktober 2022 by Arnout Jaspers

Nog een dikke week, dan gaat de jaarlijkse VN-klimaatconferentie weer van start, voor de 27ste keer. Vandaar de naam COP27, en ditmaal heeft Sharm El-Sheikh de eer, in Egypte. In dit uit z'n voegen barstende land leven nu 106 miljoen inwoners op een bewoonbare oppervlakte ongeveer zo groot als Nederland – de rest is woestijn – en jaarlijks komen er twee miljoen bij. Niet omdat ze ruimhartig vluchtelingen uit Syrië en Somalië opnemen – zoals Nederland en andere Europese landen doen – maar geheel door eigen kweek.

Over bevolkingsgroei en wat dat doet met klimaat, milieu en grondstoffen zal het op COP27 wederom niet gaan, wel zal het VN-klimaatevangelie er weer verkondigd worden: klimaatverandering bedreigt het voortbestaan van de mensheid, het tijdsvenster om het tij nog te keren sluit zich snel, de landen die er het minste schuld aan hebben lijden er het meest onder, en Greta Thunberg is onze profeet.

Schuldigen moeten boeten

En wie er wel schuld aan heeft, moet betalen. Of zoals dat op de website heet: 'Vooruitgang in de aflevering van de jaarlijkse 100 miljard dollar zal meer vertrouwen scheppen tussen de ontwikkelde en ontwikkelingslanden, omdat het laat zien dat de toezeggingen daadwerkelijk nagekomen worden.'

In het Nederlands is die implicatie nog een graadje makkelijker dan in het Engels, want wij hebben geen aparte woorden voor morele en financiële schuld, waar het Engels nog onderscheid maakt tussen *guilt* en *debt*.

Voor het verloop van die conferentie zou u mijn column van vorig jaar over COP26 in Glasgow kunnen lezen, want zoveel verandert er niet aan die VN-rituelen voor de mondiale bühne. Klinkt dat cynisch? Zelfs Greta Thunberg zei afgelopen zomer in een interview met De Correspondent dat ze er dit jaar niet heen gaat.

De kwestie van compensatie voor klimaatschade laaide weer eens op naar aanleiding van de recente moesson-overstromingen in Pakistan. Die overstromingen treden daar elk jaar op, omdat de waterhuishouding totaal niet op orde is, maar dit jaar waren ze veel groter dan gewoonlijk. Dus het westen moest meteen de portemonnee trekken, was de teneur in wat ik voor het gemak maar even het kamp-Thunberg noem.

Waarom verhoogde Pakistan de dijken niet?

Best mogelijk dat die extreme moessonregens in Pakistan dit keer nog extremer waren door klimaatverandering. Maar in een beetje normaal land waren die dijken al jaren geleden voldoende opgehoogd om dat op te vangen.

Als je in een wrak van een auto met gladde banden de weg op gaat en crasht op een stuk weg dat blank staat door een verstopte regenput, terwijl alle andere auto's daar gewoon door konden rijden, ben je dan gecrashed door die regenput?

Neem nou Bangla Desh

Dat een effectieve bescherming tegen zulke calamiteiten geenszins een slechts door steenrijke landen op te brengen inspanning vergt, moge blijken uit het feit dat

wereldwijd het jaarlijks aantal slachtoffers van zulke rampen de afgelopen decennia met ruim 90 procent gedaald is. Een relevant voorbeeld is Bangladesh, dat zich notabene in 1971 afscheidde van Pakistan, waar orkanen vroeger de ene na de andere ramp met tienduizenden slachtoffers veroorzaakten, terwijl die aantallen doden nu eerder in de tientallen per jaar lopen.

Die vooruitgang is trouwens mede bereikt door technische en financiële ondersteuning vanuit het westen. En ook belangrijk: dankzij westerse satellieten die de aarde 24/7 in de gaten houden en westerse supercomputers die accurate weersvoorspellingen leveren, zien we orkanen en ander extreem weer van tevoren aankomen, wat heel veel slachtoffers scheelt in landen met een enigszins capabele overheid.

Die levensreddende informatie wordt in wezen gratis aan de wereld ter beschikking gesteld. Het heeft circa zeventig jaar geduurd om die geavanceerde kennis en technologie te ontwikkelen, wat alleen mogelijk was in landen die al die tijd stabiel en welvarend genoeg waren om de benodigde miljarden daarvoor op te brengen. Westerse landen dus, wier welvaart werd aangedreven door goedkope energie. Fossiele energie, in een tijd dat er simpelweg geen alternatief was.

Het westen hielp het zuiden

Je zou nu een rekensom kunnen bedenken hoeveel die honderdduizenden geredde levens van mensen in ontwikkelingslanden waard zijn, en hoeveel materiële schade die informatie voorkomen heeft, en dat op de creditzijde zetten van de klimaatschuldboekhouding.

Je kan daar ook nog een x-bedrag onder zetten dat de commerciële en humanitaire waarde vertegenwoordigt van de GPS-signalen die de hele wereld kan gebruiken: gratis service van het Pentagon. En als we toch bezig zijn: alleen al Bill Gates heeft voor miljarden aan vaccinaties aan ontwikkelingslanden gedoneerd. Niet alleen de vaccins zelf, maar ook de hele organisatie er omheen. Het profijt van een goed werkend vaccin is uiteraard een veelvoud van wat die vaccinatie kost: zet de humanitaire en economische waarde van miljoenen geredde kinderlevens ook maar op de balans.

Een westers cadeautje: de mobiele telefoon

Probeer ook eens een schatting te maken van de economische en maatschappelijke baten van mobiele telefonie in ontwikkelingslanden: uitgevonden en ontwikkeld in het westen, en spotgoedkoop geworden door schaalvergroting nadat het eerst in de meer ontwikkelde landen is uitgerold.

Laten we het nog iets breder trekken: de westerse wereld is al minstens een halve eeuw het beloofde land voor in totaal honderden miljoenen emigranten uit ontwikkelingslanden. Door legale en illegale immigratie kregen die de kans om in die door fossiele brandstof aangedreven westerse maatschappij een veel hoger inkomen te verdienen dan in hun thuisland mogelijk was. Een fors deel van dat geld is teruggevloeid naar de landen van herkomst en heeft daar een onmisbare bijdrage geleverd aan hun ontwikkeling.

Daarnaast hebben miljoenen studenten uit ontwikkelingslanden in het westen een opleiding gekregen die hen in staat stelde om terug in het thuisland de economie en de maatschappij te ontwikkelen. Welk deel van de groei van het BBP van ontwikkelingslanden sinds de Tweede Wereldoorlog zal het westen hiervoor als credit op de balans claimen? Ook de dekolonisatie is – bedoeld of onbedoeld – mogelijk gemaakt doordat de eerste generatie van bestuurders en politici in die landen is opgeleid aan westerse universiteiten.

Zelfs de slavernij is in dit perspectief een medaille met twee kanten. De generaties die er onder geleden hebben, zijn allang overleden, en hun afstammelingen profiteren juist van dat slavernijverleden. Niet door het vooruitzicht van herstelbetalingen, maar omdat ze zonder die slavernij waarschijnlijk nog ergens op het Afrikaanse platteland in armoede geleefd hadden, en nu in welvarende, westerse landen leven met dezelfde rechten en faciliteiten als iedere andere inwoner.

Het fundamentele probleem van zulke schuld-en-boete redenaties is, dat je alleen maar kunt speculeren hoe de wereld er uit had gezien als het westen geen, of veel minder broeikasgassen had uitgestoten, of niet de halve wereld gekoloniseerd had, of als enige cultuur ter wereld niet aan slavernij had gedaan. Totaal anders, dat is wel zeker.

Pakistan bestaat dankzij de dekolonisatie

Pakistan had niet bestaan, want dat is een product van de dekolonisatie. De halve wereldbevolking zou nu niet in leven zijn zonder kunstmest, en de productie daarvan stoot veel CO2 uit, en heeft dus een flinke bijdrage geleverd aan de klimaatverandering. Hoe volgt daaruit, dat het Westen achteraf boete moet doen voor het uitvinden en grootschalig produceren van kunstmest? En zo was vrijwel alle uitstoot van broeikasgassen onvermijdelijk in de historische ontwikkeling die de wereld nu eenmaal heeft doorgemaakt.

Het concept 'schuld' is nuttig bij kwesties als Jaap die Henk tijdens een ruzie een mes tussen de ribben steekt. Het is nogal duidelijk wat de toestand van de wereld was geweest als Jaap zich op het laatste moment bedacht had: dan was de wereld precies hetzelfde geweest, minus de ellende van het slachtoffer en de medische kosten. Dáár kun je eventueel een prijskaartje en een strafmaat aan hangen. Maar niet aan een historisch onvermijdelijk, en voor de wereld als geheel uiteindelijk gunstig proces, ook wel genaamd: *de vooruitgang*.

Arnout Jaspers *verrast iedere week weer, steeds in de zaterdageditie van Wynia's Week. Altijd scherp, altijd nuchter. Maakt u ook Wynia's Week mogelijk?* ***Doneren kan HIER****. Hartelijk dank!*